

Vaktsiini kõrvaltoime: rõõm

Karmen Joller – esimese vaktsiiniannuse saanud perearst

Juba loetud minutid pärast koroonavaktsiini saamist tabas mind selle üks omamoodi kõrvaltoime: kergendustunne, rõõm ja lootus. Ma pole ainus, sama kirjeldasid mitmed mu kolleegid. Usun, et midagi sarnast kogesid ametikaaslased ka minevikus, kui loodi ja võeti kasutusele esimesi vaktsiine. Raske on edasi anda emotsiooni, mille tekitab teadmine, et astunud on esimesed jõulised sammud kogu maailma kannatama paneva nakkushaiguse reaalsel allasurumisel.

Ometi teame arstidena, et võitlus alles algab. Nii Eestis kui ka üle ilma käib võidujooks ajaga – kas ja kui palju suudame vaktsineerida inimesi enne, kui haigus nad kätte saab. Me ei tea, kas suudame veenda haiguse seljatamiseks piisava hulga inimesi, kes lasevad end piisava kiirusega vaktsineerida.

„Vaktsineerimine ei ole selline protseduur, et sööstad nagu rästik üle leti, suskad inimesele läbi palitu vaktsiinisüsti ära ja vingerdad tagasi põõsastesse,“ selgitas perearstide juht dr Le Vallikivi vaktsineerimisteemalisel pressikonverentsil.

Tõepoolest – vaktsineerimisele eelneb patsiendi taustauuring, nõustamine, jälgimine, kogu protseduuri dokumenteerimine. Elanikkonna riskirühmade vaktsineerimine on perearstide ülesanne. Me teame ja tunneme oma nimistutesse kuuluvaid inimesi. Lisaks nende haigustele tunneme ka nende mõttemaailma, seniseid kogemusi vaktsineerimistega ja nakkushaigustega. Mõni meie patsientidest igatseb vaktsiini väga ja mõni hoopis kardab. Teinegi kord oleme patsiendiga pidanud võtma eraldi tunnikese, et tema kahtlusi üheskoos arutada. See on vaktsineerimise praktiline külg, mis on meil aastakümnete jooksul hästi sisse harjutatud.

Raskus seisneb aga selles, et vaktsiinide kohta ringleb palju väärinfot, mis kohati on lausa pahatahtlik. Nüüd, koroonavaktsiini ilmumisel on väärinfo levik erakordselt intensiivne. Seetõttu vajavad perearstid kogu arstkonna tuge ja jõudu selle kummu-

tamisel. Täna peab iga arst olema eeskuju ja innustaja. Pandeemia ajal on arstkonna arvamus muutunud ülioluliseks ja täna meid kuulatakse. Just meie, meedikud, oleme need, kelle peale inimesed vaatavad, kui nad kõhklevad, kas tasub lasta end vaktsineerida või mitte.

Kolleegid – praegu ei ole aeg, kus soliidsed vaikimisega vaadata pealt rumaluse võidukäiku! Enam kui kunagi varem on oluline teha suu lahti ja rääkida ning panna ka kirja oma sõnumid ja mõtted. Just nüüd on väga oluline kasutada arsti sõna jõudu ja seda mitte ainult oma kabinetis, vaid ka avalikus, nii meedias kui ka sotsiaalmeedias.

Inimesed ei oota meilt keerulisi teaduslikke fakte ja ei ole mõtet laskuda vaktsiinivastastega detailsetesse vaidlustesse. Oluline on arstkonna ühtsus lihtsate igapäevaste sõnumite esitamisel: vaktsiin kaitseb, vaktsineerimine on ohutu ja juba korduvalt ajaloos oma efektiivsust tõestanud, vaktsiinid on minevikus päästnud ja päästavad ka edaspidi miljoneid elusid.

Me saame inimestele kinnitada, et meie, arstid, ei laseks iial patsientidele manustada kahjulikke aineid. Meie kolleegid immuniseerimiskomisjonis ja valitsuse nõuandjatena on usaldusväärsed arstid, targad teadlased, pühendunud inimesed. Me ju tunneme neid, me töötame nendega koos. Me saame öelda, et seisame alati inimeste eest, me kaitseme inimeste tervist ja mitte ükski „süsteem“ ei suuda panna meid rikkuma Hippokratese vannet. Nii on *alma mater* meid kasvatanud.

Kõige suurem jõud on isiklikul eeskujul. „Kas teie vaktsineerite ennast?“ on väga sage küsimus minu kabinetis. „Jah, vaktsineerin,“ olen vastanud. Ja nüüdsest saan öelda, et olen juba vaktsineeritud. Ootan pikisilmi seda päeva, mil saan teise vaktsiiniannuse. Tõenäoliselt peamine mul esinenud n-ö kõrvaltoime – kergendustunne – tugevneb pärast teise annuse saamist veelgi. Ja tean, et seda tunnet jagavad minuga paljud kolleegid ja me jagame omakorda seda oma patsientidega.

Karmen Joller